

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Στο Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων, η πόλη της Κοζάνης έχει αντικείμενο προώθησης το Βιβλίο και την Ανάγνωση. Η επιλογή της ως πόλης του βιβλίου και κατ' επέκταση της ανάγνωσης, συνιστά μια νέα πραγματικότητα στον πολιτισμό της.

Οι σταθμοί αυτής της αναζήτησης υπάρχουν από παλιά:

1. Η ιστορική Δημοτική Βιβλιοθήκη της Κοζάνης.
2. Η Σχολή της Κοζάνης (1664), ένα πανεπιστήμιο στην εποχή της, στην οποία δίδαξαν σπουδαίοι δάσκαλοι της πόλης και του Γένους (Ε. Βούλγαρης)
3. Η ύστερη περίοδο του νεοελληνικού Διαφωτισμού, κατά την οποία η Κοζάνη ανέδειξε μεγάλους συγγραφείς και λογίους, που πέρασαν στην ιστορία της νεοελληνικής γραμματείας (Χ. Μεγδάνης, Μ. Περδικάρης, Γ. Σακελλάριος, Γ. Ρουσιάδης, Ν. Κασομούλης κ. α.)

Οι απαρχές

Η δημοτική βιβλιοθήκη Κοζάνης θεωρείται μια από τις σπουδαιότερες του είδους της στην Ελλάδα. Καύχημα όλης της

Δυτικής Μακεδονίας, αποτελεί την πνευματική εστία του ελληνισμού της περιοχής, εκπέμποντας μάλιστα ιδιαίτερη ακτινοβολία στον ευρύτερο ελληνικό, αλλά και τον

ευρωπαϊκό χώρο. Η ίδρυσή της, αρχικά ως σχολικής, χρονολογείται στα μέσα περίπου του 17^{ου} αιώνα.

Ήδη το έτος 1690, όπως μας πληροφορεί ένας χειρόγραφος κατάλογός της, παραδίδεται από τους επιτρόπους του Ελληνομουσείου στον-προφανώς δάσκαλο της σχολής και βιβλιοφύλακα- μοναχό Ιωσήφ και αριθμεί 440 τόμους θρησκευτικών και φιλοσοφικών βιβλίων.

Στον πρώτο αυτόν πυρήνα της σχολικής βιβλιοθήκης, η οποία, κατά τον λόγιο και συγγραφέα **Χαρίσιο Μεγδάνη**, στεγαζόταν εις τον επισκοπικόν οίκον, ήρθαν να προστεθούν στη συνέχεια οι συλλογές των βιβλίων του ιερέα Σωτηρίου, το 1745, και του επίσκοπου Μελιτίου, το 1752, καθώς και βιβλία άλλων αφιερωτών. Έτσι σ' έναν άλλο χειρόγραφο κατάλογο της βιβλιοθήκης, που απέχει χρονικά από τον προηγούμενο έναν αιώνα διαβάζουμε *«1791 Οκτωβρίου 4 παράδοσης της βιβλιοθήκης τω ιεροδιδασκάλω κυρία Ιωνά»*.

Το σύνολο των βιβλίων που παραδίδονται στον ιεροδιδάσκαλο Ιωνά τον Σπαρμιώτη είναι 545 τόμοι θρησκευτικού, φιλοσοφικού, φιλολογικού και ιστορικού περιεχομένου, ενώ, λίγα χρόνια αργότερα, το 1800, ο αριθμός των βιβλίων αυξάνει θεαματικά και φτάνει τους 822 τόμους.

Οίκος βελτιώσεως

Το 1813, φιλοπρόοδοι Κοζανίτες, με πρωτοστάτες τον ιερομνήμονα **Χαρίσιο Μεγδάνη** και τον **Γεώργιο Παπαδημητρίου** έκτισαν πλάι στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου ένα θολωτό οικοδόμημα στο οποίο εγκατέστησαν την Βιβλιοθήκη και δίπλα της έναν οικίσκο με την επιγραφή «Οίκος Βελτιώσεως», προκειμένου να συνέρχονται εκεί κατά καιρούς οι «Πεπαιδευμένοι», όπως αναγράφεται σε μια επιστολή της 23^{ης} Ιουλίου 1819, «*Ινα μελετώσι, φιλολογόσι διαλέγωνται*». Στο ίδρυμα αυτό περιήλθαν όλα τα βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης και σε μικρό χρονικό διάστημα η κοινοτική πλέον Βιβλιοθήκη επηυξύνθει ακόμα «ως με χίλιους τόμους, από τους οποίους μέρος μεν αφιέρωσαν διάφοροι των υμετέρων φιλοκάλων Συμπολιτών, μέρος δε αγοράσθησαν δια φροντίδος των φιλογενών Αυταδερφών Τακιατζή». Παράλληλα, με επικυρωμένο από τον αρχιερέα Σερβίων και Κοζάνης επιτροπικόν γράμμα, διορίστηκε επίτροπος της Βιβλιοθήκης ο εγκατεστημένος στη Βιέννη «φιλογενής, φιλόπατρις και ελλόγιμος συμπολίτης» **Γεώργιος Ρουσιάδης**, με την φροντίδα του «*συνάγειν επιμελώς όσα τε έτερα βιβλία δια του Τύπου νεωστί εξεδόθησαν και όσα εκδίδονται ή εκδοθήσονται*».

Εκτός του Οίκου Βελτιώσεως, όμως, τον οποίο οι πεπαιδευμένοι χρησιμοποιούσαν ως αναγνωστήριο, η βιβλιοθήκη, όπως προκύπτει από διάφορες χειρόγραφες αποδείξεις που διοικούν από το 1821 ως το 1863 καθώς και από εκατοντάδες καταχωρήσεις σε δυο κώδικες που ο ένας τους χρησίμευε ως «Γραμματολογικός κατάλογος», δάνειζε τα βιβλία της και στο σπίτι. Το γεγονός αυτό και η πληθώρα των χειρόγραφων καταλόγων που διατηρούνται στο αρχείο της, μας κάνουν να υποθέτουμε πως ήταν μια άρτια και πολύ καλά οργανωμένη βιβλιοθήκη. Το 1818, ο επίτροπος Σερβίων και Κοζάνης Βενιαμίν μεταβαίνει στη Δακία, όπου γνωρίζεται με πολλούς λόγιους, και στην επιστροφή του συναποκομίζει 100 και πλέον τόμους συγγραμμάτων, ενώ λίγο αργότερα, το 1839, κάποιος Κοζανίτης που διανέμει στην Πέστη της Ουγγαρίας, ο Παναγιώτης Μουρατής, δωρίζει την προσωπική του βιβλιοθήκη, που ανέρχεται σε 173 τόμους. Ανάμεσα σ' αυτούς συγκαταλέγονται το «**Μέγα Ετυμολογικόν**» του 1549, τυπωμένο στη Βενετία και ο «**Τόμος Καταλαγής**» που συνέλεξε ο Δοσίθεος, πατριάρχης Ιεροσολύμων και τύπωσε ο Δημήτριος Παδούρας το 1694 στο Ιάσιο της Μολδαβίας. Τα δυο αυτά βιβλία ογκώδη και σε σχήμα φύλλου, είναι αρκετά και δυσεύρετα σήμερα. Άλλη μια δωρεά της περιόδου αυτής περιέχει πολύτιμο και σπάνιο υλικό. Πρόκειται για την δωρεά του **Ευφρονίου Ραφαήλ Πόποβιτς**, που γεννημένος στην Κοζάνη το 1772 ως Χαρίσιος Παπαδημητρίου (Παπαγιαννούσης)- πεθαίνοντας στο Ιάσιο στα τέλη του 1851, κληροδότησε τη συλλογή των βιβλίων και χειρογράφων του στην βιβλιοθήκη της πατρίδας του, Κοζάνης. Θα σημειώσουμε ένα μόνο βιβλίο της συλλογής αυτής και ένα χάρτη: το βιβλίο το καλούμενο «Σουΐδα» ή Σούδα σήμερα, που συνέταξαν άνδρες σοφοί, σε έκδοση των Άλδων της Βενετίας το 1514, και τη «**Χάρτα της Ελλάδος**» του Ρήγα Βελεστινλή, χαλκογραφημένη από τον Φρ. Μίλερ και τυπωμένη στην Βιέννη το 1797.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Με τις νέες προσκτήσεις, η βιβλιοθήκη εμπλουτίζεται και αναπτύσσεται και προφανώς οι χώροι της αρχίζουν να ασφυκτιούν και να θωρούνται ανεπαρκείς. Έτσι, το 1873

λαμβάνεται απόφαση να γίνει προσθήκη μιας αίθουσας και ταυτόχρονα ορίζεται επιτροπή για την αναταξινόμηση των βιβλίων και την ανασύνταξη του καταλόγου της βιβλιοθήκης.

Η επιτροπή, που στις 18 Νοεμβρίου τελειώνει το έργο της, απαρτίζεται από τον σχολάρχη Ιωάννη Ν. Καλοστύπη και τους δασκάλους Χρίστο Δ. Γιαννόπουλο, Μάρκο Ν Παυλίδη και Ευαγγέλιο Διάφα. Η ταξινόμηση που χρησιμοποιούσαν ήταν ειδολογική. Χώρισαν δηλαδή το υλικό σε έξι κατηγορίες, που τις ονόμασαν τμήματα και τα τμήματα τα υποδιείρεσαν σε υποκατηγορίες. Μια υποκατηγορία των Συμμίκτων, π.χ. είναι των περιοδικών συγγραμμάτων και των εφημερίδων. Ας σημειωθεί ότι από τις εφημερίδες που παίρνει η βιβλιοθήκη εκείνη την εποχή είναι η «*Ημέρα*», ο «*Αιών*», η «*Αμάλθεια*», ο «*Ήλιος*», η «*Ελπίς*», η «*Βυζαντίς*», η «*Αυγή*», ο «*Συνέκδημος*», η γερμανική «*Οδοιπόρος*» και η γαλλική «*Ανεξαρτησία*», από τις οποίες καμία δεν υπάρχει σήμερα.

Ο Οίκος Βελτιώσεως, παρ' όλη την πνευματική γοητεία που ασκεί από την ίδρυσή του μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα, στις αρχές του αιώνα μας αναγκάζεται να κλείσει τις πύλες του. Το θολωτό τμήμα με τα τόξα και τις καμάρες κατεδαφίζεται για να δώσει την θέση του στην «*πρόοδο*»: να διανοιχτεί ένας δρόμος.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟ ΚΟΖΑΝΗΣ

Τέσσερα χρόνια
μετά την
απελευθέρωση
της πόλης,
δηλαδή το 1916,
με πρωτοβουλία
του σεπτού
ιεράρχη –
επισκόπου
Ειρηνοπόλεως
τότε και
οικουμενικού
Πατριάρχη
αργότερα-

Φωτίου Β', ιδρύθηκε το ανεξάρτητο σωματείο «**Αναγνωστήριο Κοζάνης**», το οποίο με πυρήνα τα βιβλία του Οίκου Βελτιώσεως και με σκοπό την «*πνευματικήν επικοινωνίαν των μελών αυτού και την εν γένει εξυπηρέτησιν των πνευματικών αναγκών της κοινωνίας της Κοζάνης, καθώς και την δια της μορφώσεως ηθικήν και πνευματικήν βελτίωσιν αυτής*», προχώρησε στην αναδιοργάνωση της βιβλιοθήκης, την οποία ανέπτυξε, επαύξησε και διατήρησε μέχρι το 1919. Το έτος αυτό, το Δ.Σ. του σωματείου αποφάσισε να προτείνει στο Δήμο να αναλάβει εκείνος την συντήρηση της βιβλιοθήκης, επειδή το ίδιο περιήλθε σε οικονομική ένδεια.

Έτσι έπειτα από διαβουλεύσεις που διήρκησαν τέσσερα ολόκληρα χρόνια, η βιβλιοθήκη περιήλθε στον Δήμο. Ας σημειωθεί ότι ιδρυτικά μέλη και μέλη του Δ.Σ. του σωματείου χρημάτισαν σημαίνοντα πρόσωπα της κοινωνίας της πόλης μας, όπως ο Γεώργιος Κ. Βαρβούτης, ο δικηγόρος, βουλευτής και υπουργός, ο **Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης**, δικηγόρος και λογοτέχνης, ο **Π.Ν. Λιούφης**, γυμνασιάρχης και συγγραφέας της «*Ιστορίας της Κοζάνης*», ο **Κ.Μ. Παπακωνσταντίνου** λογοτέχνης **κ.α.**

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΖΑΝΗΣ

Στις 10 Ιουλίου 1923, έγιναν πανηγυρικά τα εγκαίνια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης. Μετά τον αγιασμό, ακολούθησαν χαιρετισμοί και ομιλίες. Κεντρικός ομιλητής ο δρ. φ. Γεώργιος Παναγιωτίδης, διευθυντής τότε του Διδασκαλείου, ο οποίος ανέπτυξε λεπτομερώς την ιστορία της παλιάς και τους στόχους της νέας βιβλιοθήκης. Την προηγούμενη από τον Δημαρχούντα Νικ. Τσιμηνάκη και τους εκπροσώπους του «*Αναγνωστηρίου Κοζάνης*» είχε υπογραφεί το σχετικό προτάλλοκο, με το οποίο παραδιδόταν η περιουσία του σωματίου στο Δήμο, υπό τον ειδικό όρο όμως, ότι «*η εις βιβλία, περιοδικά και εφημερίδας περιουσία, δεν δύναται να εκποιηθεί ή να διατεθεί άλλως υπό τον Δήμο Κοζάνης ειμή προς χρήσιν σωματίου έχοντος τον αυτόν ως προς το Αναγνωστήριον σκοπόν ή προς ίδρυσιν αναγνωστηρίου*»

Τα βιβλία που παραδόθηκαν στο Δήμο ανέρχονται σε 6.976 τόμους.

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη εγκαταστάθηκε αρχικά σε μια από τις αίθουσες του Δημαρχείου, όπου λειτούργησε επί 11 χρόνια.

Αργότερα, το έτος 1934, μεταφέρθηκε στους ημιυπόγειους χώρους του νεόδμητου τότε δημαρχιακού μεγάρου, όπου λειτούργησε ως το 1963 και με την στοργική φροντίδα του Εφόρου της **Ν.Π. Δελιαλή** εμπλουτίστηκε γενναία και μεγαλούργησε.

Το 1939 διορίζεται έφορος της Βιβλιοθήκης Κοζάνης ο **Ν. Δελιαλής**. Μια προσωπικότητα που θα σημαδέψει την κατοπινή πνευματική πορεία της πόλης.

ΚΟΒΕΝΤΑΡΕΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΖΑΝΗΣ

Το έτος αυτό (1930) μεταστεγάστηκε στη νεοανεγερθείσα επέκταση του Δημαρχείου, του οποίου το ισόγειο και ο πρώτος όροφος κατασκευάστηκαν με δαπάνη των αδερφών Κωνσταντίνου και Δημητρίου Ιω. Κοβεντάρου, ομογενών συμπολιτών μας στις Η.Π.Α., για αποκλειστική στέγαση Βιβλιοθήκης.

Τέλος ,
μετακόμισε
κτιρίου του
του Δήμου
Οκτωβρίου
λειτουργεί

μορφή του Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου (Από το κείμενο του Β.Γ. Σιαμπανόπουλου)

Στον αιώνα μας από την διεύθυνση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης πέρασαν οι: Νικόλαος Δελιαλής(1930-1964), Β.Γ. Σιαμπανόπουλος, Στέλλα Κουτσιμάνη και Β.Π. Καραγιάννης(1996-) ο οποίος ασκεί τα καθήκοντα παράλληλα με την διεύθυνση του ΙΝ.Β.Α.

ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

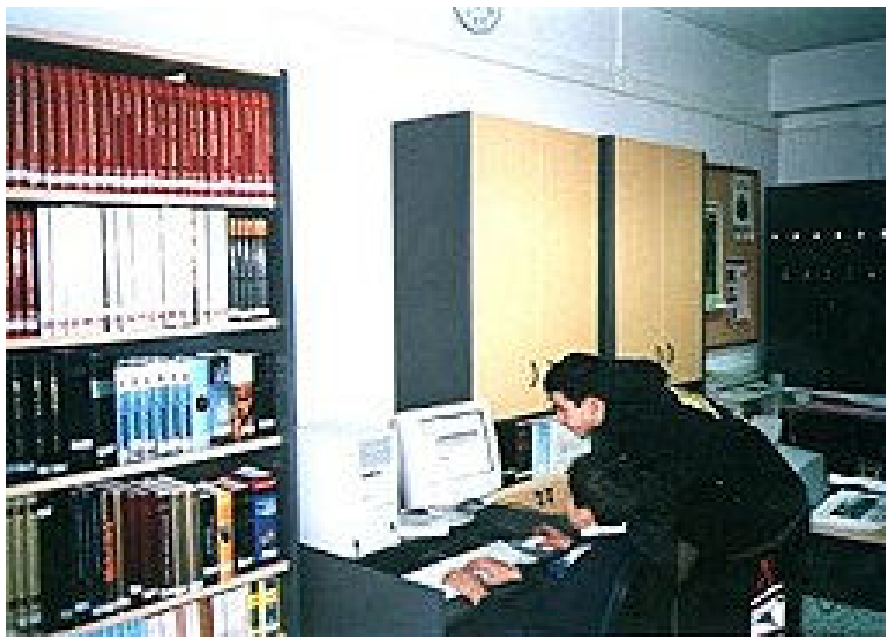
Η Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης δημιουργήθηκε κυρίως από τις δωρεές βιβλίων και τις κατά καιρούς αγορές και εμπλουτισμό της από ίδιους δημοτικούς πόρους. Σημαντικοί δωρητές της στον 20^ο αιώνα στάθηκαν οι:

- Ο Κοζανίτης λυκειάρχης Πειραιώς Ζήσης Αγραφιώτης όλη την βιβλιοθήκη του
- Ο χημικός Μιχάλης Γιαννούλης τα επιστημονικά του βιβλία.
- Οι αδερφοί Ευαγ. Διάφα ολόκληρη τη σημαντική και πλούσια βιβλιοθήκη του Ιατροφιλοσόφου Γ. Σακκελαρίου που ήταν συγγενής του.
- Ο Μ. Τριανταφυλλίδης με την διαθήκη του άφησε του διπλά συγγράμματά του από το ινστιτούτο Θεσσαλονίκης.
- Ο Μητροπολίτης Κοζάνης **Ιωακείμ** τη βιβλιοθήκη του.
- Η φιλόπτοχος αδελφότητα κυριών Κοζάνης την επιστημονική βιβλιοθήκη του ευεργέτου συμβολαιογράφου Ν. Χαλκιά
- Οι αδερφοί Δεληβάνη τα επιστημονικά τους βιβλία.
- Επίσης επιστημονικά βιβλία δώρισαν οι ιατροί Κοζάνης Ν. Μουμούζιας, Ν. Ρεπανάς, Ν. Κατσικάς, οι κληρονόμοι του δικηγόρου Ι. Αντωνιάδη και ο δικηγόρος Γ. Καράτζιας
- Ο Ακαδημαϊκός Αντώνιος Κεραμέας τα επιστημονικά του συγγράμματα.
- Ο χειρούργος καθηγητής Βασίλης Κούγιας από τα Αμπελάκια Θεσσαλίας τα βιβλία του.
- Η δωρεά του Γ. Λυριτζή επιφανούς λογίου της πόλης που συνίσταται σε 2.000 περίπου βιβλία.
- Η δωρεά του καθηγητή μαθηματικών Ι. Μόσχου από 1500 τόμους.
- Η δωρεά του Σεβ. Μητροπολίτη Σερβίων και Κοζάνης **Διονυσίου** που ανακοινώθηκε τη μέρα της υπογραφής της προγραμματικής σύμβασης για την ένταξη της Κοζάνης από το Ε.Π.Δ.Π. αντικείμενο το βιβλίο, περίπου 18χιλ. τίτλοι βιβλίων περιοδικών και εφημερίδων.
- Η δωρεά των αδερφών της Περιστεράς Γκατζιογιάννη από 3 χιλ. τόμους.
- Η δωρεά του αρχείου και τμήματος της βιβλιοθήκης του Β. Φόρη.

- Χρηματική δωρεά. Της Πετρούλας Βλαχοπούλου Γκατζόφλια κοζανίτισσας που ζει στην Αθήνα με τα οποία αγοράστηκαν τα μηχανήματα ψηφιοποίησης των βιβλίων και διαμορφώθηκε ο χώρος του αρχειακού υλικού.

Η κατασκευή του χώρου της Βιβλιοθήκης ολοκληρώθηκε στο τέλος του 1999. Εξοπλίστηκε το 2000 και άρχισε να λειτουργεί το σχολικό έτος 2000-2001.

Υπεύθυνη για τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης είναι η Καλαϊτζή Αναστασία, φιλόλογος.

Είναι χώρος 100 τ.μ., διαθέτει πλούσιο ηλεκτρονικό εξοπλισμό, αναγνωστήρια, βιβλιοθήκες και βιβλιοστάσια με 5000 περίπου τίτλους βιβλίων. Τα βιβλία καλύπτουν όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Εκτός από βιβλία υπάρχουν περιοδικά, CD ROMs και βιντεοκασέτες.

Η Βιβλιοθήκη βρίσκεται σε διαρκή συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό και υπάρχει δυνατότητα για οργάνωση διδασκαλίας στο χώρο της.

Στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2000-2001 στο χώρο της Βιβλιοθήκης και με πρωτοβουλία της υπευθύνου πραγματοποιήθηκε Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση για γονείς, καθηγητές και μαθητές.

Στις 2 Απριλίου 2001 γιορτάστηκε η παγκόσμια ημέρα του παιδικού βιβλίου και στην εκδήλωση παραβρέθηκε και μίλησε ο κ. Θωίδης, σημαντική πνευματική φυσιογνωμία της περιοχής μας.

Από την εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου 2001

Από την εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Παιδικού Βιβλίου 2001

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Το ΙΝ.Β.Α που δραστηριοποιείται σε πανελλήνια κλίμακα, είναι δημοτική επιχείρηση με έδρα την πόλη της Κοζάνης. Συστήθηκε μετά την προγραμματική σύμβαση που υπογράφηκε στην Κοζάνη στις 15 Ιουλίου 1995 μεταξύ του Δήμου Κοζάνης και του Υπουργείου Πολιτισμού.

Διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο με πρόεδρο το Δήμαρχο Κοζάνης αυτό επιλέγει τον Διευθυντή, με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Πολιτισμού.

Οι στόχοι του ΙΝ. Β. Α. σε γενικές γραμμές είναι:

* η ανάδειξη, καταγραφή, ταξινόμηση του υλικού της Δημοτικής Βιβλιοθήκης **Κοζάνης** και των άλλων βιβλιοθηκών του νομού και της περιοχής

* η δημιουργία τμήματος συντήρησης του υλικού της βιβλιοθήκης με τη σύσταση μονάδας συντήρησης παλιών εντύπων, χειρογράφων και βιβλίων

- * η μικροφωτογράφιση των αρχείων, αρχετύπων, παλαιτύπων βιβλίων και χειρογράφων
- * η δημιουργία οπτικοακουστικού αρχείου λογοτεχνών
- * η διεξαγωγή ερευνών και μελετών για την αναγνωστική συμπεριφορά του κοινού
- * η δημιουργία δικτύου επιλεγμένων θέσεων για την προώθηση της ανάγνωσης στις γειτονιές, τα σχολεία της πόλης, τους χώρους μεγάλων ανθρωποσυνάξεων
- * η διοργάνωση θεματικών εκθέσεων, ημερίδων, λογοτεχνικών βραδινών
- * η φιλοξενία λογοτεχνών στην πόλη
- * η στήριξη και ενίσχυση εντύπων και εκδόσεων
- * η ενίσχυση της μετάφρασης ξενόγλωσσων κειμένων στα ελληνικά και ελληνικών σ' άλλες γλώσσες
- * η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού με τη δημιουργία τμημάτων κατάρτισης σε επαγγέλματα του βιβλίου
- * η διοργάνωση συνεδρίων και σεμιναρίων
- * η συμμετοχή σε παγκόσμιες εκθέσεις για το βιβλίο
- * η διοργάνωση λογοτεχνικών διαγωνισμών, στην πόλη, το νομό και τη χώρα
- * η δημιουργία μουσείου τύπου, και τυπογραφίας
- * η ίδρυση εξειδικευμένου τυπογραφείου για μη εμπορικές εκδόσεις.
- * η έκδοση βιβλίων και περιοδικών

Η κεντρική όμως στόχευση του ΙΝ. Β. Α. είναι το βιβλίο από το α της δημιουργίας του ως το ω της ανάγνωσής του και την τοποθέτησή του στη **βιβλιοθήκη**. Κι ό,τι μένει μετά από αυτό, γιατί πάντα κάτι μένει όταν ξεχαστεί, είναι η μόρφωση, ο πολιτισμός. Οι ατέλειωτοι δρόμοι που ανοίγουν τα βιβλία, οι μόνοι αληθινοί φίλοι που έχει κανείς, καθώς τους διατρέχεις με την ανάγνωση, σ' αφήνουν την αίσθηση της αιωνιότητας, ενός ταξιδιού που ποτέ δεν τελειώνει όταν κλείνεις τις περιορισμένες χάρτινες σελίδες, ανοίγεις τις απεριόριστες σελίδες της σκέψης.

Βιβλιογραφία:

- Περιοδικό Ιστορικά Ιανουάριος 2003-05-04
- Κοζάνη η πόλη του βιβλίου (CD rom)
- Internet site: www.kozani.gr

Έρη Κουρμπαλή Γ'2

Άρτεμις Γρυπιώτη Γ'1

4^ο γυμνάσιο Κοζάνης σχολικό έτος:2002-2003